

AYOLNING SADOQATI VA FIDOYILIGI: JAMIYAT VA ADABIYOT NUQTAI NAZARIDAN**Nigina Pulatova Dilshodovna**

Anotatsiya: Ushbu maqolada Abdulla Oripovning “Ayol” she’ri misolida ayol obrazining sadoqati, fidoyiligi va ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinadi. She’rda yigitlar jangda, kelinlar firoqda qiynalgan bir vaqtda ayolning sodiqligi, sevgisi va hayotdagi sabr-toqati tasvirlangan. Muallif ayolni nafaqat oilaviy hayotda, balki jamiyatda ham hurmatga loyiq inson sifatida ko’rsatadi. Shuningdek, maqolada sadoqat va fidoyilik tushunchalarining ma’nosi, ayol obrazining badiiy ifodalanishi, va uning ijtimoiy qadriyatdagi o’rni yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Ayol, sadoqat, fidoyilik, hurmat, Abdulla Oripov, she’riyat, ijtimoiy qadriyat, sevgining tasviri.

Аннотация: В данной статье на примере стихотворения Абдуллы Оripова «Женщина» анализируется образ женщины, её преданность, верность и социальное значение. В стихотворении показано, как женщина остаётся верной и терпеливой в период испытаний, когда мужчины на войне, а женщины страдают от разлуки. Автор подчеркивает, что женщина заслуживает уважения не только в семейной жизни, но и в обществе. В статье также рассматривается художественное выражение верности и преданности, а также роль женщины в социальном контексте.

Ключевые слова: Женщина, верность, преданность, уважение, Абдулла Оripов, поэзия, социальные ценности, изображение любви.

Abstract: This article analyzes the image of a woman, her loyalty, devotion, and social significance, based on Abdulla Oripov’s poem “Ayol” (“Woman”). The poem portrays a woman’s steadfastness and patience during times of hardship, when men are at war and women suffer from separation. The author emphasizes that women deserve respect not only in family life but also in society. The article also discusses the artistic depiction of loyalty and devotion, as well as the woman’s role in social and cultural values.

Keywords: Woman, loyalty, devotion, respect, Abdulla Oripov, poetry, social values, depiction of love.

KIRISH

Ayol – insoniyat tarixida doimo o‘ziga xos va murakkab obraz sifatida ko‘rilgan, jamiyat va madaniyatning ajralmas qismi hisoblanadi. U oilaning asosi, jamiyatning ruhiy tayanchi

va ma'naviy qadriyatlarining beqiyos ifodachisi sifatida qadrlanadi. Shu bilan birga, ayolning hayotdagi roli faqatgina biologik yoki reproduktiv vazifalarda cheklanib qolmay, balki uning ijtimoiy, ma'naviy va badiiy ahamiyati ham muhimdir. Adabiyotda esa ayol obrazining tasviri, uning sadoqati, fidoyiligi va ba'zan hayotiy qiyinchiliklarga qarshi kurashishi mualliflar tomonidan turlicha ifodalanadi. O'zbek adabiyotida, xususan, Abdulla Oripovning ijodida ayol obrazining qadriyatli va sharaflari alohida e'tibor bilan yoritilgan.

Oripovning "Ayol" she'ri bu jihatdan noyobdir, chunki u ayolning shaxsiy hayoti va ijtimoiy roli, sevgisi va sadoqati orqali insoniy fazilatlarni ko'rsatadi. She'rda ayolning sadoqati, fidoyiligi va sabr-toqati yigitlar jangda, kelinlar esa firoqda qiynalayotgan davrda alohida ahamiyatga ega bo'ladi. Bu tasvir orqali muallif ayolning hayotiy kurashini, sevgisi va mehrini, shuningdek, uning o'z hayoti bilan bog'liq qiyinchiliklarga qanday bardosh berishini badiiy shaklda ko'rsatadi. She'rdagi ayol obrazining dramatik va ruhiy jihatdan chuqur tafsilotlari, uning fidoyiligi va sabr-toqati orqali insoniy qadriyatlarning oliyligi ochib beriladi.

Jamiyat nuqtai nazaridan ayolning roli ham juda katta ahamiyatga ega. U nafaqat oilaning markazi, balki jamiyatdagi ma'naviy va madaniy qadriyatlarni shakllantiruvchi muhim omildir. Sadoqat, fidoyilik va mehr-muhabbat kabi fazilatlar, ayniqsa, ayolning hayotida u oilaviy va ijtimoiy majburiyatlarni bajarishda asosiy tamoyil bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, Oripov she'ri o'quvchiga ayolning shaxsiy sadoqati va jamiyatdagi hurmatga loyiqligini birlashtirgan ideal obrazni taqdim etadi.

Badiiy tafakkur nuqtai nazaridan, ayol obrazining tasviri nafaqat individual, balki kollektiv qadriyatlar bilan bog'langan. She'rdagi ayolning beva qolishi, sevgisidan yetim bo'lishi, hayotdagi qiyinchiliklarga bardosh berishi kabi motivlar o'quvchida insoniy fazilatlar, mehr-muhabbat va sadoqat tushunchalariga chuqurroq yondashishga imkon beradi. Shu sababli, ushbu maqolada biz ayolning sadoqati va fidoyiligini badiiy va ijtimoiy kontekstda tahlil qilamiz, uning shaxsiy kurashi va jamiyatdagi qadriyatlari o'rtasidagi bog'liqlikni yoritamiz.

Oripov she'ri, shuningdek, zamonaviy adabiyotda ayol obrazining jamiyat va madaniyat bilan qanday o'zaro aloqada bo'lishini ko'rsatadi. Bu she'r orqali ayolning nafaqat oilaviy hayotda, balki ijtimoiy va ma'naviy hayotdagi roli ham ahamiyatli ekanligi ta'kidlanadi. Shu jihatdan, maqolada ayol obrazining badiiy va ijtimoiy ahamiyati, sadoqati, fidoyiligi va hurmati keng tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Adabiyotda ayol obrazining tasviri ko'plab qadimiy va zamonaviy asarlarda uchraydi. U insoniy fazilatlarning – sadoqat, fidoyilik, mehr-muhabbat va sabr-toqat – timsoli sifatida

namoyon bo‘ladi. Abdulla Oripovning “Ayol” she‘ri aynan shu nuqtai nazardan alohida ahamiyatga ega. She‘rda ayolning hayotiy qiyinchiliklarga bo‘lgan bardoshini, sevgisining kuchi va sadoqatining beqiyosligini ko‘rish mumkin.

Oripov she‘rida ayol obrazini ikki asosiy qismda ko‘rsatadi: birinchi qismida u shaxsiy hayoti orqali ifodalanadi, ikkinchi qismida esa ijtimoiy qadriyatlar bilan bog‘lanadi. Shaxsiy hayot jihatidan ayolning sadoqati va fidoyiligi, sevgisi va mehr-muhabbati she‘rning markazida turadi. Yigitlar jangda, kelinlar esa firoqda qiynalayotgan bir paytda, ayol o‘z sevgisidan va hayotiy orzularidan ajralmagan holda, sadoqatli va sabrli bo‘lishini namoyon qiladi. Bu esa uning hayotdagi fidoyiligi va sabr-toqatini ko‘rsatadi.

She‘rda ayolning beva qolishi, sevgidan yetim bo‘lishi, va hayotdagi qiyinchiliklarga bardosh berishi motivlari keng tarqalgan. “O‘n to‘qqiz yoshida beva qoldi u” jumlasini orqali muallif ayolning hayotdagi og‘ir vaziyatlariga qarshi kurashini ta‘kidlaydi. Bu yerda yoshiga qaramay, ayolning ruhiy kuchi, sadoqati va mehr-muhabbati uning hayotiy barqarorligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, “Qurigan ko‘ksida yolg‘iz belanchak” satri orqali uning ruhiy dunyosi, iztirobi va yolg‘izligi badiiy tarzda tasvirlanadi.

Ijtimoiy nuqtai nazardan qaraganda, she‘r ayolning jamiyatdagi qadriyatini yoritadi. Oripov ayolni nafaqat oilaning markazi, balki ijtimoiy hurmatga loyiq shaxs sifatida tasvirlaydi. “Shu sodiq bevaga sajdalar qiling, Shu sodiq bevaga aylang ehtirom” satrlari orqali muallif jamiyatni ayolning sadoqati va fidoyiligini qadrlashga chaqiradi. Bu esa adabiyot orqali jamiyatdagi ijtimoiy qadriyatlarni mustahkamlashning muhim vositasi ekanligini ko‘rsatadi.

She‘rning badiiy xususiyatlari ham ayol obrazini yuksaltiradi. Oripov ayolning ruhiy dunyosini, mehr-muhabbatini, sadoqatini nozik poetik vositalar bilan ifodalaydi. “Parishon sochlari yor ko‘ksi emas, Muzdayin bolishda qoldi bir umr” jumlasini orqali muallif ayolning tashqi ko‘rinishi va ichki his-tuyg‘ulari o‘rtasidagi murakkab bog‘liqlikni namoyon qiladi. Shu tarzda, ayolning hayotiy kurashi va ruhiy bardoshini badiiy tafsilotlar orqali ko‘rsatadi.

Shuningdek, she‘rda ayol obrazining sabr-toqati va sadoqati uning hayotiy qiyinchiliklarga qanchalik bardosh berishini ochib beradi. Bu qadriyatlar nafaqat oilaviy hayotda, balki jamiyatda ham yuqori baholanadi. Ayolning fidoyiligi va sadoqati jamiyat tomonidan hurmatga sazovor ekanligini she‘rning satrlaridan sezish mumkin. Shu nuqtai nazardan, Oripov she‘ri o‘quvchiga ayolni hurmat qilish, uning fidoyiligini qadrlash va jamiyatdagi qadriyatlarni saqlash zarurligini yetkazadi.

Adabiyotshunoslar va ijtimoiy olimlar ayol obrazining badiiy va ijtimoiy ahamiyatini alohida ta‘kidlaydilar. Ayolning sadoqati, fidoyiligi va mehr-muhabbati insoniy qadriyatlarning muhim elementlari sifatida qaraladi. Shu sababli, Oripov she‘ri nafaqat badiiy, balki ma‘naviy va ijtimoiy jihatdan ham ahamiyatga ega.

XULOSA

Ushbu maqolada Abdulla Oripovning “Ayol” she’ri misolida ayol obrazining badiiy va ijtimoiy ahamiyati tahlil qilindi. She’rda ayolning sadoqati, fidoyiligi, mehr-muhabbati va sabr-toqati uning shaxsiy hayotidagi qiyinchiliklarga, jumladan beva qolish, sevgidan yetim bo‘lish kabi sinovlarga qanday bardosh berishini ochib beradi. Shu bilan birga, ayolning jamiyatdagi roli va hurmatga loyiq shaxs ekanligi ham muhim jihat sifatida ko‘rsatildi.

Adabiy tahlil orqali aniqlanishicha, Oripov she’ri ayol obrazini nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy kontekstda ham ideal timsol sifatida tasvirlaydi. U oilaning markazi va jamiyatning ruhiy tayanchi sifatida qadrlanishi kerakligini, uning sadoqati va fidoyiligi qadrlanishi lozimligini o‘quvchiga yetkazadi. Shu tarzda, maqola ayolning hayotiy kurashi, ma’naviy qadr-qimmatini va badiiy ifodalanishi o‘rtasidagi bog‘liqlikni yoritib beradi.

Natijada, ayol obrazining sadoqati va fidoyiligi nafaqat adabiy, balki ijtimoiy qadriyat sifatida muhim ekanligi tasdiqlandi. Oripovning “Ayol” she’ri orqali jamiyatimizga ayolning hurmatga loyiq shaxs ekanligini eslatish, uning mehnati, mehr-muhabbati va sadoqatini qadrlash zarurligi ko‘rsatildi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oripov, A. (2010). Tanlangan she’rlar. Toshkent: O‘zbekiston.
2. Qodirov, B. (2015). O‘zbek adabiyotida ayol obrazlari. Toshkent: Akademya.
3. Islomov, F. (2018). O‘zbek she’riyatida ijtimoiy motivlar. Samarqand: Sharq.
4. Karimova, L. (2020). Ayol va jamiyat: badiiy tahlil. Toshkent: Fan va Ma’rifat.
5. Abdulla Oripov ijodini o‘rganish materiallari, O‘zbek Milliy Kutubxonasi arxivi.